

جلسات شرح و تفسیر

حجت الاسلام و المسلمین استاد
محمد جواد حاج علی اکبری

موضوع:

دعای ۴۴ شرح دعای صحیفہ سجادیه

(دعای ورود به ماه مبارک رمضان)

۱۴۰۲/۱۲/۲۱

فهرست

■ ماه مبارک رمضان؛ تجلی بهشت الهی در جهنم عالم ماده

■ درخواست عفو در دعایی از امام صادق (علیه السلام)

■ معارف ناب صحیفه سجادیه پیرامون ماه مبارک رمضان

■ دعای چهل و چهارم؛ نقشه راه جامع برای ماه مبارک رمضان

■ ماه رمضان؛ راه میانبر برای رسیدن به رضای خدای متعال

■ ماه مبارک رمضان؛ ماه تولد قرآن

■ آداب ورود به ماه مبارک رمضان

■ یک صلوات جانانه و خوش ساخت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

نیت روزه یک ماه داشته باشد. این نیت جمعی خیلی خوب است. انسان به محض اینکه به فضای ماه مبارک رمضان وارد شد و هلال رؤیت شد، کل روزه ماه مبارک رمضان را نیت کند و از خدای متعال هم توفیقش را بخواهد تا ان شاءالله توفیق نصیب او بشود بتواند روزه را به شایستگی، هم با آداب ظاهری اش هم باطنی اش برگزار کند.

شب اول از جمله توسل ویژه به ساحت حضرت بقیه الله الاعظم (ارواحنا فداه) و کمک خواهی از آن حضرت و فیض خواهی از کسی که صاحب این ماه است، صاحب این زمان است و سرچشمه فیض الهی به دست اوست.

فرا رسیدن ماه مبارک رمضان بر همه برادران و خواهران و عزیزان و بر همه دوستان امیرالمؤمنین، بر همه اهالی کشورمان، بر رهبر عزیز و عالی قدرمان مبارک باشد. همه به اتفاق هم تبریک می گوئیم به صاحب زمان، صاحب عصر، امیر لیلۃ القدر، حضرت بقیه الله الاعظم (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و امیدواریم ان شاءالله به دعای مستجاب آن حضرت یک ماه رمضان متفاوتی را پر از نور و برکت و خیر و سعادت و خوشبختی در عمرمان تجربه کنیم. شب اول ماه مبارک رمضان جزء شب های خیلی مهم است تا انسان بتواند یک ورود مناسبی داشته باشد. ان شاءالله

ماه مبارک رمضان؛ تجلی بهشت الهی در جهنم عالم ماده

می‌کند که فرمود «أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ وَ نُومُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ وَ عَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ وَ دَعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ»^۱ فرمود روزهایش بهترین روزها است، شب‌هایش بهترین شب‌ها است، ساعت‌هایش بهترین ساعت‌ها است. اصلاً با چیز دیگری قابل مقایسه نیست. لحظه لحظه‌اش خیلی مهم است.

درخواست عفو در دعایی از امام صادق (علیه‌السلام)

امشب از جمله یک دعای نغزی از امام صادق (علیه‌السلام) در کتاب شریف مفاتیح وارد شده است که هم شب آخر ماه معظم شعبان و هم شب اول ماه مبارک رمضان به خواندن آن توصیه شده است. خیلی فرایز از خطبه رسول اکرم (ص) در آستانه ماه مبارک رمضان

خیلی اتفاقی که این چند لحظه پیش افتاد اتفاق بزرگی است، اصلاً قابل توصیف نیست. یعنی چی هلال ماه رمضان؟ یعنی ما وارد چه عالمی شدیم؟ این قدر به شما بگویم که از نظر زمان و باطن زمان، شما به بهشت خدایی وارد شدید. ماه مبارک رمضان تجلی بهشت الهی در جهنم عالم ماده است. این را خیلی باید قدر دانست، شما حساب کنید درست از همین چند لحظه قبل که به ماه مبارک رمضان وارد شدید، طبق آن خطبه مشهور پیامبر عزیزمان ببینید چه اتفاقی افتاد؛ شما میهمان شدید بر خوان کرم حق تبارک و تعالی و این قدر مولا کریمانه از شما ضیافت

هم می‌گویی خدایا تو به خاطر این که این قدر حلیم هستی گناه تو را می‌کنم، یعنی این بردباری حق و حلم خدای متعال باعث شده و آن کرم توست. معصیت کردن به خاطر حلم است و الا اگر خدای متعال عقوبت می‌کرد کسی نمی‌ماند تا بخواهد گناه بکند، به نص قرآن کریم اصلاً کسی باقی نمی‌ماند. خلاصه روی این کره زمین کسی باقی نمی‌ماند، اما خداوند حلیم است. ان شاء الله دوستان امشب مراجعه کنند، از این متن عالی با دقت، با تأمل فیض کامل را ببرند.

دعای شیرینی است، محیط آن محیط خیلی لطیفی است، درخواست‌ها درخواست‌های عالی است، بعضی از مضامین آن را حتی شما آشنا هستید می‌شناسید. مثلاً دعای «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الرَّاحَةَ عِنْدَ الْمَوْتِ وَ الْمَغْفِرَةَ بَعْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسَابِ»^۲ در همین متن گنجانده شده است. درخواست عفو از خدای متعال به صورت مکرر در این متن خواسته شده است. تعابیر خیلی تعابیر لطیفی است.

«اللَّهُمَّ أَتَيْتَنِي خَيْرَ الْبَقَاءِ وَ أَفْنَيْتَنِي خَيْرَ الْفَنَاءِ»^۳ من اگر هستم خیلی خوب باشم، اگر بخواهم از این جا هم بروم خوب بروم، بهترین شکل آن را برای من مقدر کن. آخرش

۲ فرازی از متن دعای شب آخر ماه مبارک شعبان و شب اول ماه مبارک رمضان

معارف ناب صحیفه سجادیه پیرامون ماه مبارک رمضان

در دعای چهل و سوم صحیفه سجادیه فرمود: «إِذَا نَظَرَ إِلَى الْهَلَالِ» مربوط به دیدن هلال است. این دعا را هم حتماً بخوانید، ولو شما نرفتید برای دیدن هلال ماه ولی دعای آن را حتماً ببینید، خیلی دعای شیرینی است. دعای چهل و چهارم صحیفه سجادیه می‌شود همین دعای مربوط به ورود به ماه مبارک رمضان. بعد دعای چهل و پنجم می‌شود دعای خداحافظی با ماه مبارک رمضان که دعای وداع است. دعای چهل و ششم هم می‌شود برای عید سعید فطر. ان شاءالله خدای متعال روزی کند و بتوانیم از این معارف ناب صحیفه مبارکه بهره‌مند بشویم. ببینید حضرت چقدر برای

شما پخت و پز کرده، آماده کرده است برای این که ان شاءالله از این مائده عرشی و آسمانی بهره‌مند باشید. بعضی از اهل معرفت می‌گویند چقدر خوب است انسان دعای وداع را همین اول ماه مبارک رمضان هم بخواند؛ چون در دعای وداع یک سوزی است، یک ناله‌ای است که می‌گویند این ناله را همین اول بزنید، بدانید که چقدر این ماه قیمتی است، می‌خواهید بدانید دعای وداع را هم ببینید.

دعای چهل و چهارم؛ نقشه راه جامع برای ماه مبارک رمضان

دعای چهل و چهارم خیلی مغتنم است، یک دعای جامع است. دعای چهل و چهارم نقشه راه بسیار روشن و جامع

متن‌های اصلی برای این که انسان دستورالعمل ماه مبارک رمضان خودش را بخواهد دریافت کند، آن هم از دست قطب العارفین، سید الساجدین، علی بن الحسین (علیه السلام). آن شخص خیلی دقیق گفت، گفت در بین فرزندان انبیاء مثل علی بن الحسین دیده نشده است؛ در اتصال به ساحت قدس ربوبی، در مناجات، در دعا، در حالات معنوی، امام سجاد (علیه السلام) خیلی خاص است. در هر صورت این هم عطیه بسیار قیمتی است. اولاً این دعا با حمد شروع می‌شود. وقتی با حمد شروع می‌شود یعنی می‌خواهد بگوید نعمتی که شما با آن مواجه شدید این قدر نعمت بزرگ و باعظمتی است که باید در همین لحظه اول زبان‌تان را به حمد الهی باز کنید «الْحَمْدُ

برای استفاده از برکات ماه مبارک رمضان است. کاملاً شما را راهنمایی می‌کند که در این ماه ما باید چه کار کنیم؟ حال ما چگونه باشد؟ روحیه ما چه باشد؟ باطن ما چگونه باشد؟ اعمال ما چگونه باشد؟ حتی افکار ما چگونه باشد؟ این دعا خیلی قیمتی است. امام سجاد (علیه الصلاة والسلام) به ما آموزش می‌دهند اگر می‌خواهیم از ماه مبارک رمضان بهره‌مند باشیم اندیشه ما در این ماه باید چگونه باشد، حضرت راهنمایی می‌کنند. تمایلات قلبی ما چگونه باشد؟ راهنمایی می‌کنند. اخلاق ما چگونه باشد؟ راهنمایی می‌کنند. اعمال ما چگونه باشد؟ راهنمایی می‌کنند. اولویت‌ها چیست؟ راهنمایی می‌کنند. خیلی فوق‌العاده است. یکی از

همه آن‌ها ماه مبارک رمضان را برای ما قرار داده است.

ماه مبارک رمضان؛ راه میانبر برای رسیدن به رضای خدای متعال

ماه رمضان راه رسیدن به رضای خدای متعال است، آن هم یک راه میانبر است، یک راه نزدیک است «شَهْرُ الصَّيَّامِ، وَ شَهْرُ الْإِسْلَامِ، وَ شَهْرُ الطُّهُورِ، وَ شَهْرُ التَّمَجِّصِ»^۴ می‌خواهی پاک بشوی ماه رمضان، می‌خواهی زلال بشوی ماه رمضان، می‌خواهی به وظایف الهی قیام کنی، ماه مبارک رمضان. می‌خواهی از خدا بشنوی با تلاوت قرآن، ماه رمضان. می‌خواهی به خدا بگویی؛ دعا، ماه مبارک رمضان.

۴ فرازی از دعای ۴۴ صحیفه مبارکه سجادیه

لَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِحَمْدِهِ، وَ جَعَلْنَا مِنْ أَهْلِهِ لَنُكُونَ لِإِحْسَانِهِ مِنَ الشَّاكِرِينَ» از این که خدای متعال به ما زبان حمد داده تا در برابر احسان او شاکر باشیم، خدای متعال را حمد می‌کنیم. این حمد برای حمد است، خیلی عالی است. بعد جلوه‌هایی از این نعمت‌ها را امام (علیه‌السلام) برای شما برمی‌شمارد. مثلاً ما باید به خاطر دین‌مان خدای متعال را سپاسگزاری کنیم، به خاطر این که ما جزء امت اسلام هستیم، جزء امت حضرت خاتم هستیم. از این که خدای متعال راه رسیدن به رضای خودش را با تفصیل به ما معرفی کرده است، خدای متعال را شاکر هستیم. از این که خداوند تبارک و تعالی از بین همه آن راه‌هایی که ما را به رضوانش می‌رساند، در بین

ماه مبارک رمضان؛ ماه تولّد قرآن

را به جا آورد؟ خیلی بزرگ است. آن وقت قرآن در ماه مبارک رمضان متولد شده، در دسترس ما قرار گرفته است.

آداب ورود به ماه مبارک رمضان

خدای متعال عظمت ماه مبارک رمضان را به شکل دیگری هم به ما معرفی کرد، یکی از طریق نزول قرآن و دیگری از طریق این که در این ماه برای ما روزه را واجب کرده است. احترام برای این ماه قائل شده که شما چگونه وارد بشوید، چه مراعات‌هایی باید بکنید، چه آدابی دارد. به برخی از این‌ها این‌جا حضرت می‌پردازند و این که از لحظه ورودش تا لحظه تمامش کاملاً تعریف شده است، نه یک دقیقه جلوتر، نه یک دقیقه عقب‌تر.

روی این نکته که ماه مبارک رمضان ماه قرآن است، حضرت این‌جا یک تأکیدی می‌کند که این را باید خیلی به آن توجه کنیم. الحمدلله در تلاوت قرآن امشب هم آن بخش مربوط به ماه رمضان را تلاوت کردند که «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ»^۵ حضرت این‌جا همان آیه را به شکل دیگری برای شما آوردند «الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ»^۶ العظمه لله، در باره قرآن، قرآن خیلی بزرگ است، چقدر مغتنم است. این که شما می‌توانید از طریق آیات روشن قرآن به حقایق هستی دست پیدا کنید، مگر می‌شود شکر این

۵ آیه ۱۸۵ سوره مبارکه بقره
۶ همان

کاملاً تعریف شده است. ۱. مراقبت از روزهی جوانحی و جوارحی

بعد از صلوات می‌گویند خدایا من که خودم نمی‌توانم شکر این نعمت بزرگ را به جا بیاورم، «وَأَلْهَمْنَا مَعْرِفَةَ فَضْلِهِ وَ إِجْلَالَ حُرْمَتِهِ» من که خودم به خودی خود نمی‌توانم حرمت این ماه را رعایت کنم، به من کمک کن. از جمله به من کمک کن برای روزه. آن وقت این جا امام (علیه‌السلام) آداب یک روزه خیلی خوب و باکیفیت را معرفی می‌کنند. حالا روزه احکامی که معلوم است، همه بلد هستید. اما این می‌رود یک مرحله بالاتر. از این جا که فرمود: «وَأَعِنَّا عَلَى صِيَامِهِ»، خب چطور من را کمک کن و ما را کمک کن؟ این که ما دست و پا و اعضاء و جوارح مان در این ماه از گناه حفظ بشود، این می‌شود

فرمود از آن عنایت خاص الهی در ماه مبارک رمضان لیلۀ القدر آن است. «ثُمَّ فَضِّلَ لَيْلَةَ وَاحِدَةٍ مِنْ لَيَالِيهِ عَلَى لَيَالِي أَلْفِ شَهْرٍ»^۷ فرمود یک شب از شب‌های این ماه را خدای متعال بر هزار ماه برتری بخشیده است «وَسَمَّاها لَيْلَةَ الْقَدْرِ» اسم آن را هم لیلۀ القدر گذاشته است. بعد حضرت ویژگی‌های لیلۀ القدر را این جا برای شما می‌شمارند. حضرت دعا را با صلوات شروع می‌کنند که یکی از بهترین و کارگشاترین و پیش‌برنده‌ترین اعمال ماه مبارک رمضان، شب آن، روز آن، سحر آن، وقت آن، صلوات بر محمد و آل محمد است.

۷ فرازی از دعای ۴۴ صحیفه مبارکه سجادیه

باشیم که از حلال باشد. اما زبان مان، زبان زبان. این که زبان ما در این ماه جزء به آنچه که خدای متعال می‌پسندد و معین کرده گشوده نشود. یادتان باشد کل مراقبت‌های مربوط به روزه جوارحی یک طرف، روزه زبان یک طرف. این که انسان زبانش روزه‌دار باشد و مؤدب بشود، خب این را حضرت این جا تأکید می‌کنند. اما باید دل ما هم روزه‌دار باشد. دل ما چگونه روزه می‌گیرد؟ روزه‌اش این است که اخلاص داشته باشد «ثُمَّ خَلَصَ ذَلِكَ كُلُّهُ مِنْ رِئَاءِ الْمُرَائِينَ، وَ سَمِعَهُ الْمُسْمِعِينَ» این که من مبتلا به شرک نشوم. کارهایی که در این ماه دارم، برنامه‌هایی که در این ماه دارم، خیرات، مبرات، تلاوت، قرآن، دعا، افضاری دادن، هرچی، برنامه‌هایی که

روزه. همه توان من خرج بشود برای تحصیل رضای تو، این می‌شود روزه. این که گوش ما آلوده به لغو نشود، این می‌شود روزه. نفرمودند آلوده به حرام نشود، لغو، حرام که بماند. چشم ما آلوده به لهُو نشود یعنی دیدن زیادیهایی که ما را به سمت صحنه‌های نامناسب می‌کشاند. نگفته چشم ما نرود سمت حرام، به سمت اضافه دیدن‌های بی‌خاصیت هم نرود. روزه این است، حواس تان هست؟ «وَ حَتَّى لَا تَبْسُطَ أَيْدِيَنَا إِلَى مَحْظُورٍ» و به همین ترتیب. دست ما در ارتباط با آنچه که خدای متعال نمی‌پسندد، نرود به آن سمت. پای ما به مجلسی که خدا نمی‌پسندد نرود. یا به سوی کاری که خدای متعال نمی‌پسندد نرود و همچنین مواظب غذای مان

۲. برنامه‌ریزی مستقل مفصل دقیق برای نماز

نظر مبارک امام سجاد (علیه‌الصلاة والسلام) این است که مؤمنین باید برای این که بخواهند از ماه مبارک رمضان استفاده ویژه داشته باشند، باید یک برنامه‌ی مستقل جداگانه‌ی مفصل دقیق برای نمازهایشان داشته باشند. حضرت از این جا شروع می‌کند «وَقَفْنَا فِيهِ عَلَى مَوَاقِيتِ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ» اول رعایت وقت نماز است. این که نمازهای پنجگانه ما با آن حدودی که خدای متعال معین کرده، با آن احکامی که خدای متعال معین کرده و با آن وقت‌هایی که حضرت حق معین کرده است. یعنی کاملاً انسان بتواند در ماه مبارک رمضان نمازهایش را رسیدگی کند از نظر احکام، از نظر تنظیم، از نظر کیفیت،

در این ماه دارم، تمام آن فقط و فقط برای خودت خالص باشد. خودنمایی و دیگران ببینند و بدانند و امثال این‌ها اصلاً در کار نباشد، چون باطل می‌کند، کل کار را خراب می‌کند. پس قلب من هم روزه داشته باشد. «وَلَا تَبْتَغِي»، این کلمه را خیلی روی آن تأکید کنید «وَلَا تَبْتَغِي فِيهِ مُرَاداً سِوَاكَ» که من هیچ چیزی و هیچ کسی غیر از تو را نخواهم، فقط تو را بخوام. «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ» چقدر این صلوات شیرین است، همیشه شیرین است اما ماه رمضان احلی است، احلی من العسل است، خیلی شیرین‌تر است، لذا هر چه بتوانید صلوات بفرستید.

بتوانم به خوبی رعایت کنم و همه این‌ها را در یک حالت خوش معنوی و در کمال خشوع به جا بیاورم «وَأَبَيِّنِ الْخُشُوعَ وَ أَبْلِغِهِ». ببینید حضرت ظاهر و باطنش را این جا ارائه کردند. نماز نماز نماز. انسان بخواهد برنامه داشته باشد، ماه مبارک رمضان باید یک برنامه مستقلی برای نمازهایش بریزد.

۳. توجه به صله رحم و ارتباطات اجتماعی

مطلب بعدی محور ارتباط ما با خدای متعال است که جلوه ویژه‌اش در نماز است. قبلش گفتیم در تلاوت قرآن است و امثال این‌ها. اما یک بخشی مربوط می‌شود به ارتباطات اجتماعی ما، رابطه ما با دیگران. در محور ارتباط ما با دیگران، امام (علیه‌الصلوة والسلام)

ظاهر و باطن. حضرت تمام آن را این جا مفصل می‌گویند «أَوْقَاتِهَا الَّتِي وَقَّتْ وَ أَنْزَلْنَا فِيهَا مَنَزِلَةَ الْمُصِيبِينَ لِمَنَازِلِهَا» یعنی من بتوانم به لطف خدای متعال در این ماه مبارک رمضان به آن اسراری که در بخش‌های گوناگون نماز هست راه پیدا کنم. من بتوانم ارکان نماز را حفاظت کنم.

دوباره حضرت روی وقت تأکید می‌کنند. ببینید چقدر وقت مهم است. بعد از این که این‌ها را گفتند فرمودند «الْمُؤَدِّينَ لَهَا فِي أَوْقَاتِهَا» این که من در این ماه نماز را در وقت‌های خاص خودش، در فضیلتش بخوانم. بعد آنچه را که پیامبر عزیزمان از آداب نماز در رکوع، در سجده، در بخش‌های مختلف، در مقدمات نماز؛ وضو، غسل، در سنت‌های پیامبر هست همه را

همسایه کجا بود؟ کی خبر دارد؟ البته من مبالغه کردم این جور‌ها هم نیست. شماها همه اهل همسایه‌داری هستید و مؤمنین عموماً این جور هستند.

۴. تهیه جدول و برنامه طهارت مالی

مطلب بعدی این است که در ماه رمضان باید هر کسی برای خودش یک برنامه طهارت مالی درست کند. این‌هایی که من برای شما می‌گویم همه دفتر و جدول و تنظیم می‌خواهد، و الا شیطان نمی‌گذارد. باید وضعیت مالی‌مان را در یک دفتر تنظیم کنیم، خمس به آن تعلق می‌گیرد یا نمی‌گیرد؟ پرداخت کردم، نکردم؟ الان به عهده‌ام هست، نیست؟ احیاناً زکات به من تعلق می‌گیرد، نمی‌گیرد؟

تأکیدشان در درجه اول در باره صله رحم است. در روابط اجتماعی هیچ چیزی مهم‌تر از صله رحم نیست. اول، وسط و آخر صله رحم است. بعد برو سراغ مطالب دیگر. صله رحم، حالا به همان معنای گسترده‌ای که دارد. حالا این‌جا فرمودند «لَا نَصَلَ أَرْحَامَنَا بِالْبِرِّ وَ الصَّلَةِ» با خوبی، با رسیدگی، به خدمتگزاری، اتصال با ارحام‌مان را نگهداری کنیم و قدر بدانیم. بعد فرمود نسبت به همسایه‌هایمان حسابی برسیم. خود مسئله همسایه معلوم می‌شود خیلی موضوعیت دارد. «وَأَنْ تَتَعَاهَدَ جِيرَانَنَا بِالْإِفْضَالِ وَالْعَطِيَّةِ» این مخصوصاً برای زماننا هذا مهم است که در روزگار ما تقریباً همسایه بی‌همسایه، همه مرخص هستند، همه حواس‌شان به خودشان است.

با آنها آشتی کنم دوستی کنم. عُرْضَه‌اش را داری؟ اگر داشته باشی ان شاءالله به ماه رمضان وارد می‌شوی. بله یک کسانی هستند که من دشمنی‌ام با آنها به خاطر خدای متعال است؛ با آمریکا، با اسرائیل، چه می‌دانم با کسانی که مفسد هستند، فاسدهای مفسد. خب من با اینها به خاطر خدای متعال قطع هستم. آنها حکایت‌شان جدا است، حتماً قطع می‌مانند و حساب‌شان را می‌رسند، بیشتر هم باید از آنها فاصله بگیرم.

6. تهیه فهرست انجام کارهای

خیر

مطلب بعدی «وَ أَنْ تَقْرَبَ إِلَيْكَ فِيهِ مِنَ الْأَعْمَالِ الزَّكَايَةَ بِمَا تُطَهِّرُنَا بِهِ مِنَ الذُّنُوبِ»^۸

فرازی از دعای ۴۴ صحیفه

۸

یک برنامه طهارت مالی.

5. رسیدگی به مناسبات اجتماعی

مطلب دیگر که حضرت مجدد در بحث مناسبات اجتماعی می‌آورد این است؛ می‌گوید خدایا به من کمک کن من در این ماه پیش قدم بشوم برای ارتباط، با چه کسانی؟ با آن‌هایی که با من قهر کردند. عجب! این‌ها را ما در دعای شریف مکارم داشتیم. نه آن‌هایی که به من احسان کردند، با آن‌هایی که با من قهر کردند. «وَ أَنْ تُرَاجِعَ مَنْ هَاجَرْنَا» جالب است «أَنْ نُنْصِفَ مَنْ ظَلَمْنَا» بعضی‌ها به من ظلم کردند، بدی کردند، من در ماه رمضان به آنها عدالت و انصاف بورزم. یک کسانی با من دشمنی کردند، من بروم

یعنی اگر ما بخواهیم هم از نظر تحصیل آموزش الهی و هم از جهت رشد قدمی برداریم، باید در این ماه اعمال پاکیزه فراوانی داشته باشیم. به ما گفتند اگر هر کار خوبی خوب است، در ماه رمضان خوب‌تر است و مؤمن زیرک آن کسی است که در ماه مبارک رمضان از هر کار خیری یک فهرست درست می‌کند و سعی می‌کند حتماً یک سهمی داشته باشد. آدم‌های زیرک این گونه هستند. فهرست کنید ببینید کارهای خیر چقدر است، انواع و اقسامش، شما از آن‌ها یک سهمی در این ماه داشته باشید تا ببینیم کدام را خدای متعال می‌پسندد، کدام را می‌پذیرد، ما چه می‌دانیم کدام یک از کارهای ما پسند می‌افتد.

این جا امام (علیه‌السلام) یک

جمله‌ای گفتند که خیلی عجیب است؛ حواس‌تان را جمع کنید چقدر مطلب عالی است. یعنی مؤمن چقدر باید بلندپرواز باشد، افق‌های پروازی او در محیط بندگی و طاعت الهی کجا باید باشد. حضرت می‌فرمایند آن جایی باشد که حتی فرشتگان مقرب تو به گرد پای من نرسند. هدف‌گذاری را ببینید «حَتَّى لَا يُورَدَ عَلَيْكَ أَحَدٌ مِنْ مَلَائِكَتِكَ إِلَّا دُونَ مَا نُورِدُ مِنْ أَبْوَابِ الطَّاعَةِ لَكَ»^۹. حالا من این جا یک لطیفه‌ای هم بگویم. یکی از لطایفش این است؛ من و شما؛ برادرها و خواهرها در این فرصت زندگی دنیایی که خیلی فرصت مغتنمی است، خیلی زود هم تمام می‌شود، آن دفعه هم تأکید کردیم که تا چشم

۹ فرازی از دعای ۴۴ صحیفه

مبارکه سجادیه

مبارکه سجادیه

۷. بلندنظری و بلندپروازی در ساحت قدس ربوبی

این جا حضرت چند جمله به صورت خیلی روشن دارند، از آن جایی که می‌گویند: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الشَّهْرِ»^{۱۰} این ماه خیلی ماه بزرگی است. من بخواهم تو را قسم بدهم یا از تو سؤال کنم واسطه من چی باشد؟ می‌گوید خدایا همین ماه رمضان. ببینید چقدر این ماه بزرگ است «أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الشَّهْرِ» من از تو درخواست می‌کنم و واسطه درخواست من چیست؟ همین ماه است. عظمت و بزرگی این ماه است. «وَبِحَقِّ مَنْ تَعَبَّدَ لَكَ فِيهِ مِنْ ابْتِدَائِهِ إِلَى وَقْتِ فَنَائِهِ؛ وَتَوَرَّأَ قَسَمَ مِیْ دَهْم بَه حَقِّ آن كَسَى كَه حَقِّ بِنْدَكِی تَو رَا دَر اَیْن مَاه

به هم بزنی مرخص شده رفته است. من و شما دسترسی به اعمالی داریم که فرشته‌ها به آن‌ها دسترسی دارند یا ندارند؟ ندارند. یعنی شما کارهایی می‌توانید انجام بدهید که فرشته‌ها در عالم خودشان ندارند. لذا شما با این کارها می‌توانید از فرشته‌ها جلو بیفتید. اما کارهایی که فرشته‌ها انجام می‌دهند همه را شما می‌توانید انجام بدهید؛ یعنی از تسبیح و تقدیس و تهلیل و تکبیر و این‌ها، هرچه که فرشته‌ها دارند شما دارید، برای شما هم هست اما شما یک فهرستی دارید که به عالم فرشته‌ها آن‌ها نمی‌رسد، آن‌ها وارد عالم آن‌ها نمی‌شود. این هم خاطر مبارکتان باشد.

را بندگی کردند. آن‌ها را هم داشته باشید. «أَوْ عَبْدٍ صَالِحٍ اخْتَصَصْتَهُ»، آن بنده صالحی که او را برای بندگی خودت برگزیدی، اختصاصش دادی.

خب حالا این‌ها را قسم دادم، چه می‌خواهم؟ همیشه این جور است که صلوات را که می‌گوییم، خزانه لطف الهی باز می‌شود، درهای اجابت گشوده می‌شود، آغوش رحمت الهی به روی ما باز می‌شود. حالا که این جور شد «أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ وَآلِهِ، وَ أَهْلُنَا فِيهِ لَمَّا وَعَدْتِ أَوْلِيَاءَكَ مِنْ كَرَامَتِكَ، وَ أُوجِبَ لَنَا فِيهِ مَا أُوجِبْتَ لِأَهْلِ الْمُبَالِغَةِ فِي طَاعَتِكَ، وَ اجْعَلْنَا فِي نِظْمٍ مَنْ اسْتَحَقَّ الرَّفِيعَ الْأَعْلَى».

بینید دوستان قبلاً هم مکرر به عرض تان رسید؛ سبک تربیتی

از لحظه آغاز آن تا لحظه پایان آن اداء می‌کند». به حق او تو را قسم می‌دهم. او یک نفر است، آن فقط یک نفر است. این قطعه‌اش را ببینید چقدر لطیف است «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الشَّهْرِ، وَ بِحَقِّ مَنْ تَعَبَّدَ لَكَ فِيهِ مِنْ أَبْتِدَائِهِ إِلَى وَقْتِ فَنَائِهِ» و به حق آن کسی که از لحظه آغاز تا انجام این ماه، حق بندگی تو را اداء می‌کند، یعنی به حق امام زمان (علیه‌السلام)، لنگر زمین و آسمان و صاحب این ماه و صاحب همه ماه‌ها.

این قطعه دوم را ببینید «مَنْ مَلَكَ قَرَبْتَهُ، أَوْ نَبِيٌّ أَرْسَلْتَهُ، أَوْ عَبْدٌ صَالِحٌ اخْتَصَصْتَهُ» چون ماه رمضان قبل از ماه بوده است، پیامبرانی حق عبادتش را اداء کردند، آن‌ها را در نظر بگیر. فرشتگانی از فرشتگان مقرب در این ماه خدای متعال

ما هم واجب کن و قرار بده. این جمله چقدر زیباست «وَأَجْعَلْنَا فِي نَظْمٍ مِّنْ اسْتِحْقَاقِ الرَّفِيعِ الْأَعْلَى» ما را در زمره آن کسانی قرار بده که این‌ها به خاطر اخلاص‌شان، به خاطر صفای‌شان، به خاطر مجاهدت‌شان، به خاطر شکرشان، به خاطر کسب نورشان، این‌ها موفق شدند در عالی‌ترین درجات قرار بگیرند، در مدارج قرب «رفیع الاعلی» شهداء، مقربین، آن‌هایی که آن عالی‌ترین درجات هستند.

۸. امساک از وسوسه‌های شیطانی با روزهی فکر

بعد دوباره صلوات «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ». تمام این‌ها روزه قلب است. یعنی دل شما وقتی روزه‌دار می‌شود که در ساحت قدس،

اولیاء خدا که در صحیفه مبارکه سجاده متجلی است، تربیت از طریق ارتفاع همت‌ها، تربیت از طریق پرورش آرزوها، تربیت از طریق ارتفاع مقاصد و هدف‌ها است. بهترین روش تربیت این است. اکنون آرزوی شما چیست؟ این وقتی پرورش پیدا نکند خودت بزرگ می‌شوی. شما به اندازه مقاصدتان می‌توانید پرواز کنید.

بینید این جا امام (علیه‌السلام) چه ارتفاعی می‌دهند. حالا مثالش همین جا است، می‌گوید خدایا در این ماه، به ما اهلیت بده که آنچه را که به اولیائت وعده دادی شامل حال ما هم بشود. عجب! «من کرامتک» از آن کرم‌های مخصوص خودت. یا آن‌هایی که در طاعت تو، در بندگی تو آن‌ها توانستند گوی سبقت را از همه ببرند. آنچه را که برای آن‌ها قرار دادی برای

۹. درخواست عفو و بخشش از درگاه الهی

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ» این جا می‌فرماید که خدایا من باخبر شدم که در شب‌های ماه رمضان، در هر شبی یک عده‌ای را می‌بخشی. چقدر این تعبیر قشنگ است. می‌فرماید «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَإِذَا كَانَ لَكَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ لَيْلَى شَهْرِنَا هَذَا رِقَابٌ يُعْتَقُهَا عَفْوُكَ»^{۱۲} در این ماه عفو تو می‌آید خیلی از بنده‌های تو را که در غل و زنجیر گناه و معصیت هستند، این غل و زنجیرها را از دست و پای آنها و از دست و پای دل‌شان باز می‌کند. ماه آزادی است. من باخبر شدم که تو در این ماه می‌بخشی. «أَوْ يَهَبَهَا صَفْحَكَ فَأَجْعَلَ رِقَابَنَا

بلندنظر و بلندپرواز بشود. بعدش ملاحظه می‌فرماید روزه فکر است. فکر شما هم باید در این ماه روزه داشته باشد. روزه فکر چیست؟ روزه فکر این است؛ «وَجَبُّنَا الْإِلْحَادَ فِي تَوْحِيدِكَ»^{۱۱} این که من یک وقت فکرم از مسیر مستقیم و صراط مستقیم توحید اعوجاج پیدا نکند «وَالْتَقْصِيرَ فِي تَمْجِيدِكَ، وَالشُّكَّ فِي دِينِكَ» گرفتار شک نشوم، گرفتار تقصیر در ثناخوانی برای تو نشوم، گرفتار نابینایی و کم‌بینی نسبت به دین و بی‌بصیرتی نسبت به دین نشوم. گرفتار غفلت و بی‌توجهی نسبت به حرمت تو و حریم تو نشوم. گرفتار وسوسه‌های شیطانی نشوم.

۱۲ فرازی از دعای ۴۴ صحیفه مبارکه سجادیه

۱۱ فرازی از دعای ۴۴ صحیفه مبارکه سجادیه

می‌رود جلو، می‌رود جلو، می‌رود جلو
 بعد دیگر اکنون هلال است،
 بعد به تربیع می‌رسد، بعد
 نصف می‌شود، بعد می‌رسد
 به شب چهارده؛ قرص ماه
 رمضان، تمام می‌شود، بعد
 شروع می‌کند مسیر بعدی‌اش
 را طی می‌کند. یعنی از قرص
 ماه تمام برمی‌گردد دائم نورش
 کم می‌شود، کم می‌شود تا
 می‌شود هلال و تمام می‌شود.
 می‌فرماید در آن مرحله‌ای که
 این ماه کلاً تمام می‌شود، در
 آن لحظه‌ای که این ماه مبارک
 رمضان به پایان می‌رسد من
 هم به همین ترتیب تمام
 بارهای سنگینی که از گناهان
 و خطاها روی دوش‌ام هست
 همه برداشته شده و تمام شده
 باشد. «حَتَّى يَنْقُضِيَ عَنَا وَقَدْ
 صَفَيْتَنَا فِيهِ مِنَ الْخَطِيئَاتِ، وَ
 أَخْلَصَّتْنَا فِيهِ مِنَ السَّيِّئَاتِ».

دوباره «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ

مِنْ تِلْكَ الرَّقَابِ» خدایا
 ما را هم جزو آن‌هایی قرار
 بده که در این ماه آزادشان
 می‌کنی و می‌بخشی و مشمول
 عفو تو قرار می‌گیرند.
 این هم از آن درخواست‌ها
 است «وَ اجْعَلْنَا لَشَهْرِنَا
 مِنْ خَيْرِ أَهْلِ وَأَصْحَابٍ».

ما چه وقت می‌توانیم بهترین
 دوست ماه مبارک رمضان
 باشیم؟ وقتی که تمیز شده
 باشیم. عفو تو شامل حال ما
 بشود ما اهلیت پیدا می‌کنیم.
 آن وقت تازه می‌توانیم طعم
 قرآن را ببینیم یعنی چی،
 طعم دعا یعنی چی، گفتگوی
 با خدای متعال یعنی چی.

دوباره «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ
 مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ»، مخصوصاً برای
 عفوخواهی، «وَ امْحَقْ ذُنُوبَنَا
 مَعَ امْحَاقِ هَلَالِهِ». خب این
 ماه همین طور می‌رود جلو،

لَا يَشْهَدَ نَهَارُهُ عَلَيْنَا بِعَقْلِهِ،
وَلَا لَيْلُهُ بِتَفْرِيطٍ» نه شب
آن بر ما به غفلت بگذرد،
نه روز آن با اشتباه و گناه.

۱۰. تمنای ثبات قدم در طهارت معنوی

از این جا حضرت می‌گویند
خدایا می‌شود بقیه عمر ما
هم همین گونه بشود؟ خیلی
لطیف است. یعنی شما باید در
ماه مبارک رمضان به گونه‌ای
خودسازی کنید که بعد از ماه
مبارک رمضان تا ماه رمضان
بعدی‌اش همین راه را ادامه
بدهید؛ همین صفا، همین
طهارت، همین مراقبت، همان
نماز، همان کیفیت، همان
اخلاص، همان نورانیت، همان
بلندهمتیی. «اللَّهُمَّ وَاجْعَلْنَا فِي
سَائِرِ الشُّهُورِ وَ الْأَيَّامِ كَذَلِكَ
مَا عَمَرْتَنَا» هر چه به ما عمر

مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ؛ این جایک
التماسی است به حضرت
حق، می‌گوید اگر ما پای‌مان
را کج گذاشتیم آن را صاف
کن. اگر اشتباهی رفتیم ما
را برگردان، اگر شیطان آمد
به سمت ما خواست به ما
دست‌درازی کند نجات‌مان
بده. این ماه را از عبادت ما
سرشار کن. اوقات این ماه
را از طاعت ما مزین کن.
روز آن با روزه ما، شب آن با
نماز، با گریه، با تضرع، با
خشوع باشد. دعای ابو حمزه؛
آن سوختن، آن مناجات، آن
خواستن. «وَ التَّضَرُّعُ إِلَيْكَ، وَ
الْخُشُوعُ لَكَ، وَ الدَّلَّةُ بَيْنَ
يَدَيْكَ». ^{۱۳} ان شاء الله به برکت
این ماه در همه این ماه نافله
شب داشته باشیم؛ نماز شب.
ان شاء الله انسان لذت سحر را
در این ماه درک کند. «حَتَّى

گفتن، وقتی که تازه انفاق می‌کنند، وقتی از مال‌شان، از امکانات‌شان، از آبروی‌شان می‌دهند تازه دل‌شان می‌لرزد. «وَمِنَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ»^{۱۶} و آن کسانی که در خیر از همدیگر سبقت می‌گیرند «وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ».

یک صلوات جانانه و خوش ساخت

و بالاخره مجدداً «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ»، دوستان یک صلوات جانانه‌ی خیلی خوش ساخت و عالی و درجه یک می‌شود پایان‌بخش دعای چهل و چهارم. آغاز با حمد است، پایان با صلوات است. «فِي كُلِّ وَقْتٍ وَ كُلِّ أَوَانٍ وَ عَلَيَّ كُلِّ حَالٍ عَدَدَ مَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ مِنْ صَلَّيْتَ عَلَيْهِ، وَ أضعاف ذلك كله بالأضعاف»
 ۱۶ آیه ۶۱ سوره مبارکه مؤمنون

دادی ما این گونه باشیم. یعنی از ماه رمضان یک چنین برداشتی کنیم که همه عمر ما را ان شاءالله پوشش بدهد. «وَ اجْعَلْنَا مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ الَّذِينَ يَرْتُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ»^{۱۴} این آیه وام گرفته شده از سوره مبارکه مؤمنون است. آیه بعدی هم باز در سوره مؤمنون است

«وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ، أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ».^{۱۵} ان شاءالله ما در این ماه بهشتی بشویم. جزو آن مؤمنان و بندگان صالح تو که بهشت جاویدان را به آن‌ها وعده دادی. آن کسانی که حتی وقتی در راه خدای متعال چیزی را می‌دهند باز دل‌شان می‌لرزد، یعنی از این که پای محاسبه چه حرفی دارند برای

۱۴ آیه ۱۱ سوره مبارکه مؤمنون

۱۵ آیه ۶۰ سوره مبارکه مؤمنون

هم باز یک مروری بفرمایید، امروز یا فردا یا امشب یا فردا یا همین اوائل ماه که ان شاءالله باز خیلی شوق شما را افزایش خواهد داد و از یک ماه مبارک رمضان حسابی استفاده کنید. ما را هم دعا کنید، ما هم شما را دعا می‌کنیم.

خیلی خدا را شاکر هستیم که ماه رمضان مان این قدر قشنگ شروع شد. در خانه خدا، سرفره افطار، مجاور شهداء، این جا آن دو شهید عزیز، این هفتاد و دو تن، خلاصه خیلی این توفیق بزرگی بود. الحمدلله روزی مان شد، این را به فال نیک می‌گیریم که ان شاءالله یک ماه رمضان خیلی خوبی داشته باشیم. آن هم با دعای امام سجاد (علیه‌السلام) با این دست فرمان، با این اشارات حضرت.

التَّيَّ لَا يُحْصِيهَا غَيْرُكَ، إِنَّكَ فَعَّالٌ لِمَا تُرِيدُ»^{۱۷}. عَجَبِ صلواتی است. این صلواتی است که همه وقت‌ها را پوشش می‌دهد، همه آنات را پوشش می‌دهد، همه حالات را پوشش می‌دهد. به عدد تمام صلوات و درودی که همه خوبان داشتند و تازه آن را هم مضاعف کن به گونه‌ای که اصلاً قابل شمارش نباشد. این هم فقط از خودت برمی‌آید «إِنَّكَ فَعَّالٌ لِمَا تُرِيدُ» تو هستی آن کسی که هرچه بخواهی همان می‌شود. همه چیز در محیط اراده توسست.

بنابراین دعای چهل و چهارم را مراجعه بفرمایید، آن خطوط اصلی برنامه را یادداشت کنید با شرایط خودتان تطبیق بدهید. دعای چهل و پنجم را

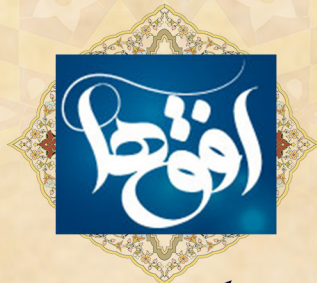
۱۷ فرازی از دعای ۴۴ صحیفه مبارکه سجادیه

از جانمان تا ظهور امام زمان و در کنار آن حضرت برای ما حفظ بفرما. ما را قدرشناس وجود نازنینش قرار بده. ارواح مطهر شهداء، امام راحل عظیم‌الشان، حضرت آیت‌الله امامی کاشانی با سید و سالار شهیدان محشور بفرما. گذشتگان ما، پدران و مادران و ذوی‌الحقوق غرق دریای رحمت و کرمت بفرما. به همه ما حُسن عاقبت کرامت بفرما. این ماه مبارک رمضان را بهترین ماه رمضان عمر ما قرار بده. آخرین ماه رمضان عمر ما قرار بده مگر به شهادت در راه خودت به برکت صلوات بر محمد و آل محمد. «اللهم صل علی محمد و آل محمد».

«إِلَهِي بِحَقِّ مَنْ نَجَاكَ وَ
بِحَقِّ مَنْ دَعَاكَ فِي الْبَرِّ
وَ الْبَحْرِ تَفَضَّلْ عَلَيَّ فَقَرَاءِ
الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَاءِ
وَ الثَّرْوَةِ وَ عَلَيَّ مَرْضَى
الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ
وَ الصَّحَّةِ وَ عَلَيَّ أَحْيَاءِ
الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِاللِّطْفِ
وَ الْكِرَمِ وَ عَلَيَّ أَمْوَاتِ
الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ
وَ الرَّحْمَةِ وَ عَلَيَّ غُرَبَاءِ
الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ بِالرَّدِّ
إِلَى أَوْطَانِهِمْ سَالِمِينَ غَانِمِينَ
بِمَحْمَدٍ وَ إِلَيْهِ أَجْمَعِينَ».

پروردگارا نصرت خودت را بر
مظلومان غزه، بر نیروهای جبهه
مقاومت نازل بفرما. قسمت
می‌دهیم به حق محمد و آل
محمد آن‌ها را بر این نیروهای
شیطانی پیروز بفرما. قلب
مقدس ولیات را از ما راضی
کن، ما را مشمول دعاهاى آن
حضرت قرار بده. رهبر عزیزتر

افق‌ها؛ درنگی بر مسئله‌تعلیم و تربیت

OfoghHa.ir © سامانه پیامکی: ۳۰۰۰۴۸۵۹۵۹

۲ شنبه‌ها

از ساعت ۱۸ الی ۱۹:۳۰
(۶ ماه اول سال)

تهران، خیابان سرچشمه
مجتمع فرهنگی شهدای هفتم‌تیر